

HERVORMING VAN DE REGELS VOOR OVERHEIDSOPDRACHTEN

NOTITIE nr. 8: SOCIALE ASPECTEN VAN DE NIEUWE REGELS

De nieuwe regels voor overheidsopdrachten moeten het milieu-, sociaal en innovatiebeleid beter ondersteunen. Bij die sociale aspecten gaat het niet alleen om integratie, maar ook om de naleving van wettelijke rechten.

- De nieuwe richtlijnen bevatten nu een **horizontale sociale clausule**.
 - Alle verplichtingen inzake milieu, sociale zaken en arbeidsrecht op grond van EU- of nationale wetgeving, collectieve overeenkomsten of internationale verdragen moeten worden nageleefd. De lidstaten en overheden moeten erop toezien dat die regels bij de werkzaamheden of dienstverlening daadwerkelijk worden nageleefd.
 - Ondernemingen die zich niet aan de verplichtingen houden, kunnen van de aanbestedingsprocedures worden uitgesloten.
 - Overheden moeten abnormaal goedkope offertes onderzoeken. Als blijkt dat de lage prijs het gevolg is van schendingen van de milieu-, sociale of arbeidswetgeving op grond van EU-, nationale of internationale wetgeving of collectieve overeenkomsten, moet de offerte worden uitgesloten. Dit is een extra instrument in de strijd tegen sociale dumping.
- Bij overheidsopdrachten kunnen ook **sociale criteria** worden geformuleerd.
 - De aanbestedende dienst kan bijvoorbeeld eisen stellen aan de **toegepaste werkwijze** voor de levering van de gewenste goederen, diensten of werkzaamheden. Zo kunnen ze besluiten om het contract te gunnen aan het bedrijf dat het grootste aantal kansarmen aan werk helpt, bijvoorbeeld langdurig werklozen. Ze kunnen ook voorrang geven aan werkgevers die hun personeel meer geven dan de minimaal verplichte arbeidsvoorwaarden.
 - De aanbestedende dienst mag daarbij uitsluitend kijken naar het personeel dat rechtstreeks betrokken is bij de bouw, productie of levering van de goederen of diensten waarop de aanbesteding betrekking heeft. Het is dus niet toegestaan om van het gehele bedrijf te eisen dat het een algemeen maatschappelijk verantwoord en milieuvriendelijk beleid voert, want dat is geen relevante eis voor de te leveren goederen of diensten.
- **Sociale integratie** wordt nog meer aangemoedigd. Voortaan kunnen bepaalde **opdrachten voorbehouden** worden:
 - alle soorten opdrachten mogen worden voorbehouden voor gespecialiseerde bedrijven ("sociale werkplaatsen") die kansarmen aan werk helpen; minstens 30% van het personeel moet daarvoor uit kansarmen bestaan
 - voor bepaalde sociale diensten mogen opdrachten van maximaal 3 jaar worden voorbehouden voor bedrijven zonder winstoogmerk die een opdracht van algemeen belang hebben en gebaseerd zijn op werknemersparticipatie

- Voor **sociale, culturele, gezondheids- en andere diensten** die in de richtlijnen worden genoemd (bijv. juridische dienstverlening, horeca en catering) geldt een **nieuwe vereenvoudigde regeling** (zie ook notitie nr. 6):
 - de regeling geldt voor opdrachten met een waarde vanaf 750.000 euro (vanaf 200.000 euro voor overige diensten); er wordt vanuit gegaan dat opdrachten onder die drempels zonder Europese financiële steun alleen aantrekkelijk zijn voor bedrijven in eigen land
 - opdrachtgevers kunnen het contract gunnen op basis van de in hun ogen belangrijkste kwaliteitscriteria, zoals toegankelijkheid, continuïteit en duurzaamheid van de dienstverlening
 - alle bedrijven moeten een gelijke behandeling krijgen en zowel opdracht als gunning moeten ruim bekend worden gemaakt (zij het in vereenvoudigde vorm), maar verder gelden voor deze procedures alleen de nationale regels

- De nieuwe Europese regels hebben geen gevolgen voor de **nationale organisatie van overheidsdiensten**:
 - de lidstaten mogen zelf blijven bepalen hoe ze hun overheidsdiensten organiseren; iedere instantie mag de taken waarmee zij is belast dus zelf met eigen middelen uitvoeren, of een beroep doen op externe bedrijven
 - de regels voor overheidsopdrachten en concessies gelden alleen als een overheidsinstantie besluit om diensten door een extern bedrijf te laten uitvoeren
 - samenwerking tussen overheden, met name gemeentes, valt niet onder de regels voor overheidsopdrachten: de samenwerking kan blijven bestaan volgens de nieuwe regels, die nu specifieke voorwaarden bevatten (zie notitie nr. 5)

- Bedrijven die zich niet aan alle regels en verplichtingen houden, worden **van openbare aanbestedingen uitgesloten**. Dat geldt voortaan wanneer een bedrijf:
 - is veroordeeld wegens het niet-betalen van fiscale of sociale bijdragen; als hiervoor voldoende bewijs bestaat, is een rechterlijke uitspraak overigens niet eens nodig
 - de horizontale sociale clausule (zie boven) niet naleeft

- Voor **onderaanneming** gelden nu de volgende regels:
 - de bevoegde nationale instanties moeten erop toezien dat de milieu-, sociale en arbeidswetgeving (zowel nationaal, Europees als internationaal, met inbegrip van collectieve overeenkomsten, zie boven bij "horizontale sociale clausule") wordt nageleefd, ook bij onderaanneming
 - van inschrijvers kan worden geëist dat zij in hun offerte precies aangeven welk deel van de opdracht zij zullen laten uitvoeren door een ander bedrijf; in sommige

gevallen moeten de beoogde onderaannemers daarbij uitdrukkelijk worden genoemd, ook als het gaat om onderaannemers van onderaannemers

- de gehele keten van aansprakelijkheid moet in kaart worden gebracht
- eventueel kan de aanbestedende dienst onderaannemers rechtstreeks betalen